

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

“Баркамол авлод” спорт ўйинлари қатнашчиларига

Қадри фарзандларим!
Авваламбор, сиз, азиз болаларимни, сизларни кутлаб турган мухтарам устоз-мураббийлар, ота-оналар, ёру дўстларингизни Ўзбекистон ҳаётидаги улкан воқеа – ёшлик, камолот ва спорт байрами – “Баркамол авлод” ўйинларининг тантанали очилиши билан чин қалбимдан самимий муборакбод этаман, барча-барчангизга соғлиқ-саломатлик, бахт-саодат, янги-янги омадлар тилашдан бахтиёрман.

Айни шу кунларда янада чирой очиб бораётган Наманган заманига, ушбу мусобақаларга чуқур тайёргарлик кўриб, сизларни барини кенг очиб қутиб олаётган, меҳр-оқибат, одамийлик каби фазилатларнинг ўрнини, қадрини биладиган, меҳнаткаш ва меҳмондўст Наманган аҳлига, мана шу муаззам стадионда тўпланган турган сизларнинг барчангизга ўзимнинг юксак ҳурматини изхор этишдан хурсандман.

Азиз болаларим, фарзандларим!
Биз бугун мамлакатимизда янги давлат, янги жамият барпо этмокдамыз. Лўнда қилиб айтганда, биз ўз олдимишга қўйган буюк мақсадлар, яъни, дунёдаги ривожланган демократик давлатлар қаторига кириш, халқимизнинг ҳаёт даражаси ва фаровонлигини ошириш, ўз эркинлигимизни, ўз мустақиллигимизни ҳимоя қилишга қодир бўлиш, жаҳон миқёсида ўзимизга муносиб ўрин эгаллаш – бундай улугвор вазифалар бугунги кунда, ҳеч шубҳасиз, барчамизга яхши аёндир.

Албатта, бундай олий мақсадларга эришиш барчамиздан оғир ва машаққатли меҳнатни, катта синовлардан ўтиш, бошлаган йўлимизни давом эттиришни, фидойиликни, бир ёқадан бош чиқариб, бирдамлик билан ҳаракат қилишни, курашишни талаб этади.

Яна бир фикрни чуқур англаб олишни истардим. Биз кўзлаган юксак марраларга эришишимиз энг катта, энг муҳим шарти ва омили – бу авваламбор ҳам жисмоний, ҳам маънавий жиҳатдан соғлом, ҳеч қимдан кам бўлмаган, бошини банд кўтариб яшайдиган, Ватанимизнинг тақдири ва истиқболли учун маъсулиятни ўз зиммасига олишга қодир бўлган баркамол авлодимиз, мана шу мухтарам стадионда тўпланган сизлар каби миңг-миңлаб ёшларимиз, ўз фарзандларимиздир.

Биз орзу қилган, биз интилайтган буюк келажагимизни куришда, барпо этишда биз сиз, азизларни энг катта ишончимиз, энг катта таянчимиз, деб билимиз.

Ҳеч шубҳасиз айтиш мумкин – бугунги кунда она юртимизда дунёдаги бошқа мамлакатларнинг ҳавасини тартаётган замонавий таълим ва тарбия тизими, ўқув масканлари барпо этилган. Болаларимиз тўққиз йиллик умумтаълим мактабларини битириб, қишлоқ ва шаҳарларимизда янгитдан қурилган 1500 дан зиёд энг замонавий лицей ва коллежларда 3 йил давомида таҳсил олади. Бу ўқув юртлари энг илғор илм-фан ва тараққийёт сирларини ўзлаштиришга, 2-3 та касб-ҳунарни, хорижий тилларни, Интернет ва ахборот-коммуникация технологияларини пухта эгаллашга имкон яратаяди ва бугунги замон талабига жавоб берадиган етук мутахассисларни тайёрлайди.

Энг муҳими, йигит ва қизларимиз ана шу лицей ва коллежларни битириб, ўз она юртига, ўз Ватанига садоқатли бўлиш мактабини ўтади, ҳаётга онгли қадам қўйишга, жамиятда ўзига муносиб ўрин топишга тайёр бўлади.

Менинг ишончим комил – ҳам билим, ҳам касб-ҳунар берадиган бундай ўқув юрти, билми ўчоғини битириб чиққан сиз азиз болаларимизнинг ҳар бири, мана, мен ҳеч қимдан кам бўлмай, оозод Ватанда воёга етдим, энди менинг келажагим ўз кўлимада, ота-онам, эл-юртимнинг ишончини оқлайман, деган фикр билан яшаши муккаррар. Бундай авлоднинг қадди ҳам, қадри ҳам банд, эртанги кун албатта ёруғ бўлади.

Хурматли мусобақа иштирокчилари!
Бугунги кунда униб-ўсиб келаётган, баркамол авлод бўлиб воёга етётган ёшларимизнинг барчаси ўз ҳаёти, ўз келажагини спортсиз тасаввур этолмайди, десам, айни ҳақиқатни айтган бўламан.

Сизларнинг билим ва касб-ҳунар чўққиларини

эгаллаш билан бирга, спортга меҳр қўйиб, халқаро олимпиада ўйинларининг барча белги-аломатларини ўзида мужассам этган ушбу “кичик Олимпиада”нинг финал босқичига етиб келиш учун қандай тинимсиз машқ қилганингиз, ирода ва маҳорат кўрсатиб, қандай синов ва қийинчиликларни енгиб ўтганингизни мен ўзимга яхши тасаввур қиламан. Сизларнинг мана шундай марраларни қўлга киритганингизнинг ўзи, ҳеч шубҳасиз, катта ғалаба.

Агар 2011 йилда бўлиб ўтган “Баркамол авлод” мусобақаларининг саралаш босқичида 700 миңдан ортиқ ўқувчи иштирок этган бўлса, 2014 йилда бу рақам 810 миң нафарни ташкил этаётгани ҳам, мазкур беллашувларнинг қамрови кенгайиб, кураш майдонларидagi баҳслар нақадар қизгин ва муросасиз кечганидан далолат беради.

Барчамиз яхши биламизки, ҳаётдаги ҳар қандай ютуқ, айниқса, спорт оламидаги ғалаба ўз-ўзидан келмайди. Спорт майдонларида эришиладиган ютуқ – бу аввало бутун борлигини сафарбар этиб, ўз олдига қўйган мақсад йўлида ўзини енгиб, ўзини аямасдан, курашиб яшайдиган инсоннинг ютуғи, ана шу инсонни тарбиялаб воёга етказган таълим-тарбия масканининг, бутун жамиятимизнинг ютуғидир.

Ҳеч иккиланмасдан айтиш мумкин: катта спортга интилган, бу йўлда эндигина ўзининг илк қадамини кўяётган ҳар қайси ёш спортчимиз бугун жаҳон майдонларида Ватанимиз байроғини банд кўтариб келаётган, номлари бутун Ўзбекистонда машҳур бўлган ўнлаб-юзлаб спортчилардан ўйинча ва ибрат олади.

Шулар қаторида бокс бўйича жаҳон чемпиони Бектемир Мелиқўзиев, стол тенниси бўйича халқаро турнир ғолиби Тоҳир Салимов, дзюдо бўйича жаҳон чемпионатининг кумуш медали совриндори Сарвар Шомуродов, шахмат бўйича жаҳон чемпионати совриндори Моҳинур Қахрамонова, бокс, теннис, оғир атлетика, стол тенниси бўйича халқаро турнирлар ғолиблари Суннатилла Баҳодиров, Хумоюн Султонов, Отаҳон Имомов ҳамда Саидоҳон Казақова, юнон-рум кураши, тазаквондо ва дзюдо бўйича Осиё чемпионати совриндорлари Қамариддин Зайнидинов, Темур Ҳақимов, Гафур Актамов сингари истеъдодли ёшларимизнинг номларини бугун ҳурмат билан тилга оламиз.

Азиз ва суюкли фарзандларим!
Барчангизнинг ҳаётингизда ёрқин саҳифа бўлиб қоладиган, қизгин ва ҳалол курашлар руҳида, ўзаро ҳурмат, бағрикенглик муҳитида ўтадиган мусобақаларда сизларга муваффақият тилар эканман, бир фикрни такрор ва такрор айтмоқчиман.

Биз ўз олдимишга қўйган буюк марраларни эгаллаш йўлида кундалик ҳаётимизда амалга ошираётган, бутун дунё тан олаётган режа ва дастурларимиз, ўсиш сураятларимиз, кундан-кунга қиёфаси ўзгариб, куч-қудратга тўлиб бораётган ғўзал ва бетакрор она юртимиз, энг муҳими, ривожланган мамлакатлардаги тендошлари билан тиллашув ва беллашувга тайёр бўлиб, тобора ҳал қилувчи куч даражасига кўтарилётган сиз, азиз ёшларимиз, фарзандларимиз билан биз кўзлаган мақсадларимизга албатта эришамиз. Бунга ҳеч қандай шубҳа бўлмаслиги керак.

Менинг тилагим, даъватим шуки, Ватанимизнинг, олижаноб халқимизнинг ана шундай меҳри ва ишончига доимо муносиб бўлиш, маррани ҳаммаша банд олинг, билимга, изланиш ва ўрганишга интилиб яшанг, ҳеч қачон бўш келманг, азиз болаларим!

Фурсатдан фойдаланиб, “Баркамол авлод” ўйинларини юксак савияда ўтказиш учун замонавий спорт мажмуалари ва ижтимоий инфратузилма объектларини барпо этган моҳир курувчиларга, меъмор ва муҳандисларга, ана шундай эзгу ишларга катта ҳисса қўшган мутасадди ва ҳомий ташкилотларга, бутун Наманган аҳлига ўз номидан, халқимиз номидан чуқур миннатдорлик билдираман.

Сизларни бугунги спорт байрами билан ана бир бор табриклаб, барчангизга келгуси ҳаётингизда янги-янги муваффақиятлар тилайман.

МАМИН (ЎЗА) олган сурат.

Ёшлик, Баркамоллик ва спорт байрами

Наманган шаҳрида ўрта махсус, касб-ҳунар таълими тизими ўқувчиларининг “Баркамол авлод – 2014” республика спорт мусобақалари бошланди

Наманган шаҳрининг бугунги окшоми ўзгача тароватли. Вилоятда амалга оширилган улкан бунёдкорлик ишларининг самаралари ранг-баранг чироқлар ёғдусида янада мафтункор манзара касб этган. Бу оқшом Наманганнинг Дўстлик кўчаси ҳар кунгидан-да гавжум. Байрамона кайфиятдаги юртдошларимиз “Навбахор” стадиони томон ошмоқда.

“Баркамол авлод – 2014” спорт мусобақаларининг тантанали очилиш маросими ана шу ерда ўтади. Президентимиз Ислом Каримов

ташаббуси билан ташкил этилган ва ёшларимизнинг севимили спорт анжуманига айланган уч босқичли спорт мусобақалари 2000 йили Универсиада билан Наманганда бошланган эди. Мана шу стадионда бўлиб ўтган ўша тантанали маросимлар шукўҳини наманганликлар ҳамон илиқ таассуротлар билан эслайди. Бугун яна бир шундай йирик нуфузли тадбир – ёшлик, баркамоллик, нафосат ва бирдамлик байрами – “Баркамол авлод – 2014” мусобақаларига мезбонлик қилаётган Наманган янада чирой очган.

Нихоят, орзиқиб қутилган дақиқалар келди. Йигирма миңдан зиёд томошабин келган стадион узра “Баркамол авлод – 2014” спорт ўйинларининг чорлов सदори янграйди.

Майдонга Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва барча вилоятларнинг терма жамоалари кириб келади.

Наманган вилояти ҳоқими Б.Юсупов академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари ўқувчиларининг “Баркамол авлод – 2014” спорт ўйинларини очиб, деб эълон қилди. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг “Баркамол авлод – 2014” спорт ўйинлари иштирокчиларига табригини Президентнинг давлат маслаҳатчиси Х.Султонов ўқиб эшиттирди.

Ўзбекистон Республикаси Давлат маҳфияси янграйди. Давлатимиз байроғи кўтарилади.

“Баркамол авлод” спорт ўйинлари байроғи хиллирайди.

“Баркамол авлод – 2014” спорт мусобақалари иштирокчилари бўлажак беллашуларда ҳалол ва муросасиз курашишга тантанали қасамдёр қилдиладир.

Мамлакатимизда ёш авлоднинг ҳар томонлама баркамол инсонлар этиб тарбиялаш, уларнинг замонавий таълим-тарбия олиши, сало-матлигини мустаҳкамлаш, касб-ҳунар эгаллаши учун барча шароит ва имкониятлар яратишга изчил эътибор қаратиб келинмоқда.

Давоми иккинчи саҳифада.

Сўз замиридаги моҳият

“Алишер Навоий асарларини тушуниш қийин”. Ёши, касб-кори, дунёқараш турлича бўлган одамлардан бу сўзларни кўп эшитишга тўғри келади. Сабаби сўраладиган бўлса, биринчи навбатда, улуг мутафаккир асарларида мураккаб сўз ва жумлалар қўллангани айтилади. Орадан беш ярим асрдан кўпроқ муддат ўтгани, аждоқларимиз асарлари ва бугунги адабий тил ўртасидаги фарқ катта экани яна бир сабаб сифатида кўрсатилади.

Ҳазрат Навоий асарларида бугунги авлод тушуниши қийинроқ бўлган сўзлар, дарҳақиқат, учрайди. Асрлар ҳам бу борада ўз сўзини айтгани рост. Бироқ масаланинг моҳияти бошқа жойда. Сўзларни тушуниш учун қадар мушкул эмасдир. Қолаверса, бунга ёрдам берувчи луғатлар ҳам етарли. Ҳамма гап улуг бобокалонимиз сўзлар замирига яширган моҳиятни англаб етишда. Барча сўзларнинг маъносини тушунгандан сўнг ҳам ана шу моҳиятга ета олмадик мумкин. Бунинг учун инжа назмий дид, дақиқ адабий идрок зарур. Тан олиш керак, бундай диду идрок ҳаммага ҳам ато этилмаган.

Буюк сўз санъаткорининг мана бу рубоийсида ҳам, сирдан қараганда, тушунарси сўз даярли йўқдай туюлади:

Бир айбга гарчи халқ қилгай мансуб,
Факр аҳлидин изтиробга эмас тур маҳсуб.
Сидқ эрса худ этмак керак ўз феълини хўб,
Кизб эрса, маломат даги бордур матлуб.
Рубоийнинг зоҳирий маъноси: “Агар халқ бирор айб тақайдиган бўлса, факр аҳли (эғ-нидаги кўҳнасида) ўзга йўқотадиган нарчаси бўлмаганлар) бундан изтиробга тушмас ҳам бўлади. Бордиро унга қўйилаётган айб рост бўлса (сидқ эрса), ўз феълини тузатсин. Ёлғон бўлса, маломат ҳам матлубдир. Яъни ундан кейин устига ёғилажак маломатларга ҳам тайёр турмоғи керак”. Зоҳирий мазмунига кўра ҳам, одамлар орасини ислоҳ қилишга, улар ўртасидаги муносабатларни тартибга солишга хизмат қиладиган теран ҳикमत мужассам бу мисраларда.

Энди ҳазрат Навоий сўз замирига жойлаган яширин моҳиятни ҳис этишга уринимиз. “Факр”нинг луғавий маъноси – “йўқсиллик”. Истилоҳий маъноси эса, “улуг бир моҳият, инсоннинг илоҳий асли; ботиний оламнинг барча ҳавасларидан холи — халос бўлиш” (Н.Қомиллов). Лекин “хаваслардан холи бўлмоқ”, айрим тасаввуфшунослар талқин қилганидек, таркидунёчилик маъносини анал-латмайди. Факр мақомига эришган ориф ададсиз мол-дунё, юксак мансаб-мартаба эгаси бўлиши ҳам мумкин (Ҳожа Аҳрор вали ҳаёти бунинг ёркин исботи). Бироқ унинг қалбида на мол-дунёга заррача муҳаббат бўла-

ди, на мансаб-мартабага. Бу мақомга эришган инсон дунё матоҳига зиғирча ҳам ҳирс қўймайди. Аён бўладики, комил инсон дунёни эмас, дунёга бўлган муҳаббатни – ҳирсу ҳавасни тарк этади. Шу боис дунёга қул бўлмайди, аксинча, уни тасарруф этади. Дунё унинг учун мақсад эмас, оддий восита, холос. Қалби дунё муҳаббатидан холи бўлгани учун ҳам, дунёга эғалик қилар экан, ориф уни инсоният, жамият манфаатиغا хизмат эттиради.

Рубоийнинг ички, яширин маъносини ана шу истилоҳ, ана шу моҳиятдан излаш керак. “Факр аҳли” рубоийда калит жумла вазифа-сини ўтаб келган. Яъни бу мақомга эришган комил инсон, халойиқ уни ҳар қанча айбла-масин, бундан заррача изтироб чекмайди. Аксинча, муттасил равишда камолотнинг навбатдаги босқичига интилайтгани боис агар бу айб “сидқ” – рост бўлса, зудлик билан ўз феълдаги кусуруни тузатмоққа киришади. Мабодо бу айбнома “кизб”, яъни ёлғон бўлса, бундан ҳам зиғирча ташвишга тушмайди. Сабаби, ёлғондакам айб тақал-гани, биринчидан, унинг билиб-билмай қил-ган гуноҳларига каффорат бўлса, иккинчи-дан, бундай кусурдан холи этгани учун Ярат-ганга шукрона айтади. Маломатни ҳам мат-луб дея қабул қилишини шунинг билан изоҳ-лаш мумкин. Бу хол, ўз навбатида, унинг камолотида далилдир.

Ҳазрат Алишер Навоий ўзининг ана шу даражада комил, жамиятнинг ўз идеалида-дек мукамал бўлишини истаган. Мазкур рубоий ана шу бадий-эстетик идеалнинг бетакрор поэтик талқини ўлароқ ёзилган.

Нурбой ЖАББОРОВ,
филология фанлари доктори,
профессор

